

Stockholms
stad

Förslag till beslut för biotopskyddsområde Nockebyhov

September 2024

Förslag till beslut för biotopskyddsområde Nockebyhov.

September 2024

Dnr: 2023-15631

Utgivare: Stadsbyggnadskontoret

Omslagsfoto: Gundula Kolb

Förslag till beslut om inrättande av biotopskyddsområde Nockebyhov på fastigheterna Nockebyhov 1:1 och 2:22 i Stockholms kommun

Innehåll

<i>Gällande planer</i>	5
<i>Bilaga 1: Beslutskarta</i>	8
<i>Bilaga 2: Beskrivning av biotopskyddsområdet och områdets skötsel</i>	9
Historisk markanvändning, kulturhistoriska värden	11

Beslut

Med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken och 7 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd beslutar kommunfullmäktige i Stockholms kommun den XX månad 202X att delar av Rimiparken och Gubbskärrskogen, vars gräns markeras i terrängen och beslutskarta (bilaga 2), ska utgöra ett biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Den på kartan heldragna linjen utgör gränsen för det skyddade området. Arealen är cirka 4,9 ha.

Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön får inte utföras inom biotopskyddsområdet.

Syftet med biotopskyddsområdet

Syftet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knuten till mark med mycket gamla träd. Bevarande och utveckling av naturvärdena ska ske i samklang med bevarande och utveckling av friluftslivets tillgänglighet till stranden. För att bevara naturvärdena och den biologiska mångfalden i biotopskyddsområdet behöver området viss skötsel. Se information under rubrik Skötsel.

Grund för beslutet

Stockholms befolkning växer snabbt och när befolkningen ökar blir behovet av tätortsnära natur för rekreation och för bevarad biologisk mångfald större. Nockebyhov har en viktig funktion inom stadens gröna infrastruktur för arter knutna till ädellövskog och barrskog, men även för fladdermöss och groddjur. Området ingår i en spridningszon i Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Området ingår även i två regionala värdenätverk. Området ligger i en primär spridningskorridor av det regionala värdenätverket för skalbaggar knuten till ädellövträd och ädellövskog samt i en sekundär spridningskorridor av det regionala värdenätverket för arter knuten till äldre barr- och blandskog.

För att ett område ska kunna bli biotopskyddsområde måste det överensstämma med någon av de 30-tals biotoptyper som finns med i bilaga 2 och 3 i förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Definitionen på biotoptypen mark med mycket gamla träd är:
”Gran, tall, ek och bok är normalt mycket gamla träd när de uppnått en ålder som är minst dubbelt så hög som lägsta tillåtna ålder för förnygringsavverkning. Övriga trädslag bör normalt ha uppnått en ålder av minst 100 år. Med mark avses här det område som behövs

för att bevara träden eller de trädanknutna arter som lever i marken, på träden eller i träden”.

Genom att skydda naturområden som biotopskyddsområde eller någon annan form av områdesskydd förbättras förutsättningarna för bevarandet av biologisk mångfald.

Ett skydd av området bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad.

Gällande planer

I gällande stadsplaner från 1939, 1945, 1959 är biotopskyddsområdet reglerat som *Park eller allmän plats, planterad*, då begreppet Natur inte användes före plan- och bygglagens tillkomst 1987. Att inrätta biotopskyddsområde i området bedöms vara förenligt med gällande stadsplaner.

Målbild för biotopskyddsområdet

I biotopskyddsområdet är de gamla ekarna och tallarna vitala och står kvar så länge som möjligt. Sly och andra träd som skuggar ekar och tallar röjs bort regelbundet så att ekar och tallar får tillräckligt med ljus och stammarna är delvis solbelysta. Enstaka unga efterträdare till de gamla ekarna och tallarna lämnas kvar vid röjning så att trädkontinuiteten säkerställs.

Träd som dör står kvar som högstubbar så länge de inte utgör risk för människor eller egendom. Döda träd som fallit till marken eller behövt tas ner av säkerhetsskäl ligger kvar i området, utan att blockera gångväg eller stigar. Det finns gott om död ved av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier i området. Träd- och buskskiktet utgörs av flera olika inhemska arter.

Översilningsmarken nedanför branten i västra delen av området består. Stranden har en naturlig vegetation som varierar i täthet och utgör en bra lokal för födosökande fladdermöss.

Befintlig strandpromenad och gångvägar till Rimiparken är lättframkomliga och underhålls och utvecklas i samklang med bevarandet av äldre träd.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet

Inom ett biotopskyddsområde är det enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte tillåtet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i detta biotopskyddsområde är avverkning av träd, borttagande av död ved, uppförande av byggnader och anläggningar, ledningsdragning, körning med maskiner och motorfordon, grävning, schaktning, utfyllnad, tippning, upplag och plantering. Observera att dessa angivna verksamheter och åtgärder endast utgör exempel. Det kan finnas andra verksamheter och åtgärder som kan orsaka skada på naturmiljön i biotopskyddsområdet. Vid planering av en åtgärd behöver alltid en bedömning göras av om åtgärden kan skada naturmiljön.

Enligt 8 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd gäller skyddet för ett biotopskyddsområde inte för de delar av området som är beläget i omedelbar anslutning till bebyggelse som fanns där när skyddet för området inträdde. Av detta följer att den bebyggelse som fanns vid skyddets införande ska kunna användas på det sätt och för de ändamål den var avsedd för när den uppfördes, utan hinder av den senare skyddade biotopen. Pågående verksamhet bör därför kunna fortgå på ett rimligt sätt, och åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till pågående verksamhet i anslutning till byggnaden eller för byggnadens funktion eller för att förhindra skada, bör kunna vidtas.

Det är möjligt att ansöka om dispens för åtgärder som kan skada naturmiljön inom ett biotopskyddsområde. Om det finns särskilda skäl får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Intresset av att vidta åtgärder eller bedriva verksamhet i sådana mark- eller vattenområden ska vägas mot de konsekvenser som förlusten av, eller skadan på, biotopen för med sig.

Undantag från beslutet

Detta beslut om biotopskyddsområde utgör inte hinder för skötsel av området i enlighet med bilaga 3. Beslutet utgör inte heller ett hinder för innehavare av ledningar att inom biotopskyddsområdet utföra drift eller underhåll av ledningar och tillhörande anläggningar. Dessa åtgärder bedöms inte utgöra en sådan verksamhet eller åtgärd som kan skada naturmiljön under förutsättning att verksamhetsutövaren vidtar försiktighetsåtgärder och lämpliga återställningsåtgärder. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om planerade åtgärder och plan för återställning i god tid innan de genomförs.

Naturvårdsförvaltning och tillsyn

Stockholms stad är förvaltare av biotopskyddsområdet i enlighet med 2§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd.

Exploateringsnämnden står för obligatoriska investeringar så som gränsmarkering och skyltning av biotopskyddsområdet. I övrigt fördelas ansvaret för skötsel och underhåll i enlighet med överenskommelser inom staden.

Tillsyn sker enligt 26 kap 1§ miljöbalken och 2 kap. 9§ miljötillsynsförordningen (2011:13) och dispensansökningar hanteras i enlighet med 7 kap. 11§ miljöbalken. Ansvarig nämnd regleras i stadens reglementen.

Skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11§ miljöbalken samt 7 a § förordningen om områdesskydd besluta om och vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I detta biotopskyddsområde behövs skötsel främst i form av regelbunden röjning av uppkommande sly och gallring av träd som riskerar att beskugga de gamla ekarna och tallarna. Det är också viktigt att se till att det finns efterträdare till de gamla träden. Även säkerhetsbeskrningar kan förekomma om döda grenar utgör risk för människor eller egendom. I området finns inga registrerade fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar, men om sådana lämningar påträffas är det viktigt att skötselåtgärder anpassas för att även värna dessa.

Skötsel av området beskrivs vidare i bilaga 3.

Om skötselåtgärder utförs av någon annan part än kommunen regleras detta med särskilda avtal. Till dessa avtal ska även bifogas skötselinstruktioner.

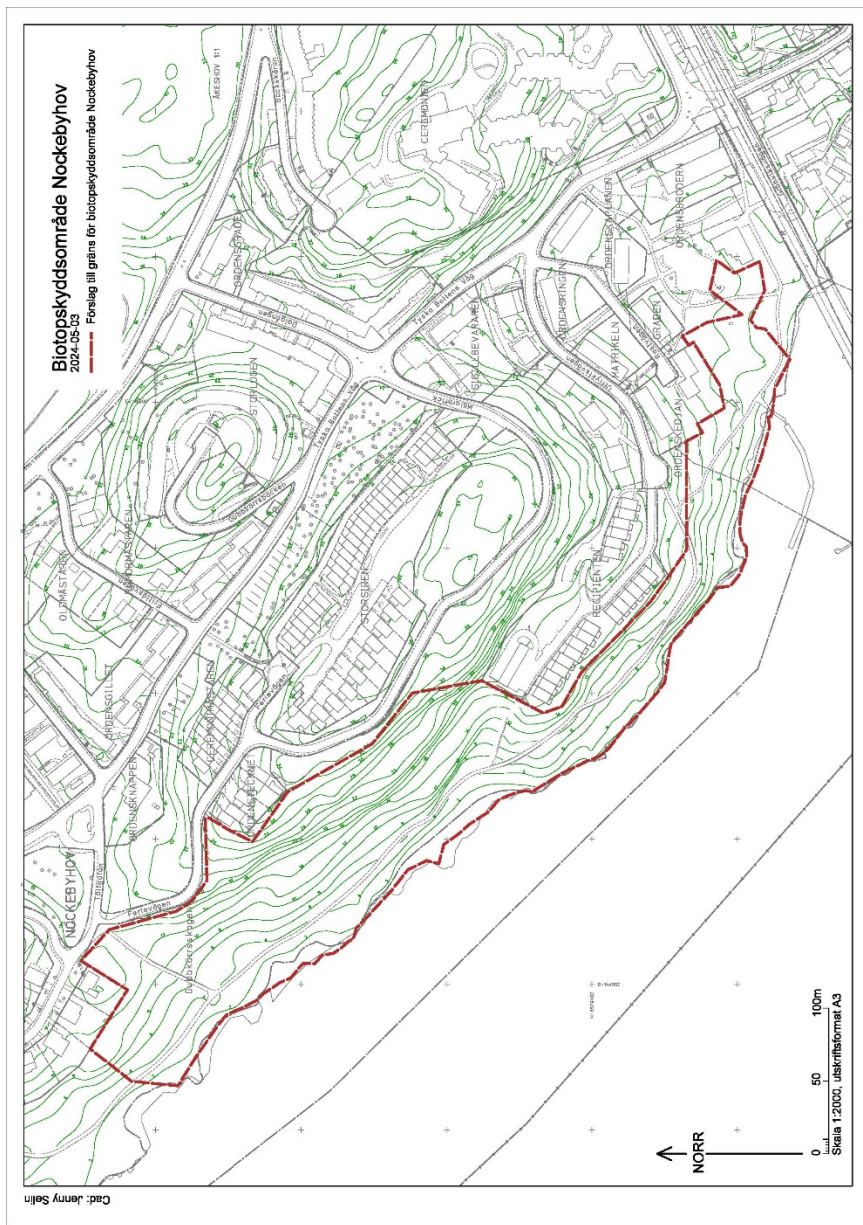
Upplysningar

Enligt 7 kap. 11§ miljöbalken ska ett beslut om bildande av ett biotopskyddsområde gälla omedelbart även om det överklagas.

Bilagor

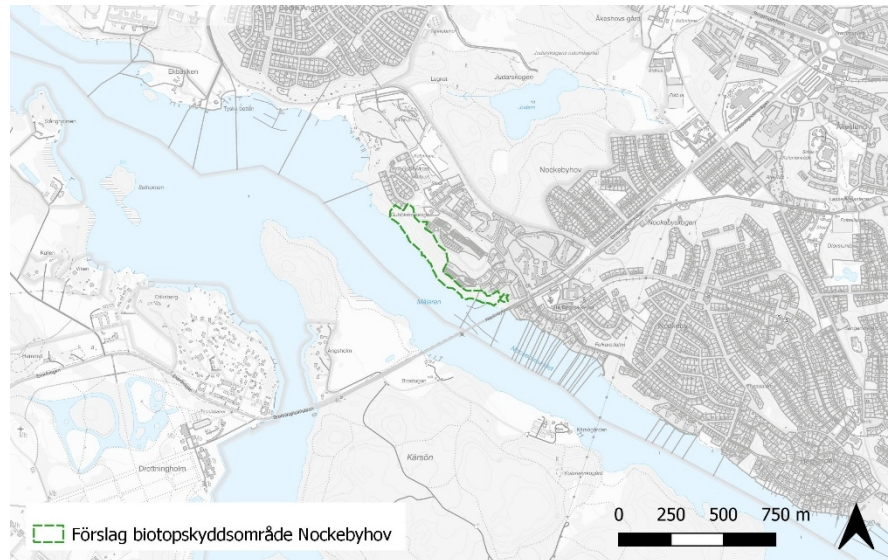
1. Beslutskarta
2. Beskrivning av biotopskyddsområdet och områdets skötsel

Bilaga 1: Beslutskarta

Bilaga 2: Beskrivning av biotopskyddsområdet och områdets skötsel

Biotopskyddsområdet Nockebyhov är beläget i Bromma stadsdelsområde, strax nordväst om Nockebybron. Det omfattar en del av delar av Rimiparken och Gubbskärrskogen som sträcker sig längs mäljarstranden i Nockebyhov. Fastigheterna Nockebyhov 1:1 och Nockebyhov 2:22 ägs av Stockholms stad.

Figur 1. Förslaget biotopskyddsområde är beläget i stadsdelsområde Bromma.

Naturmiljö

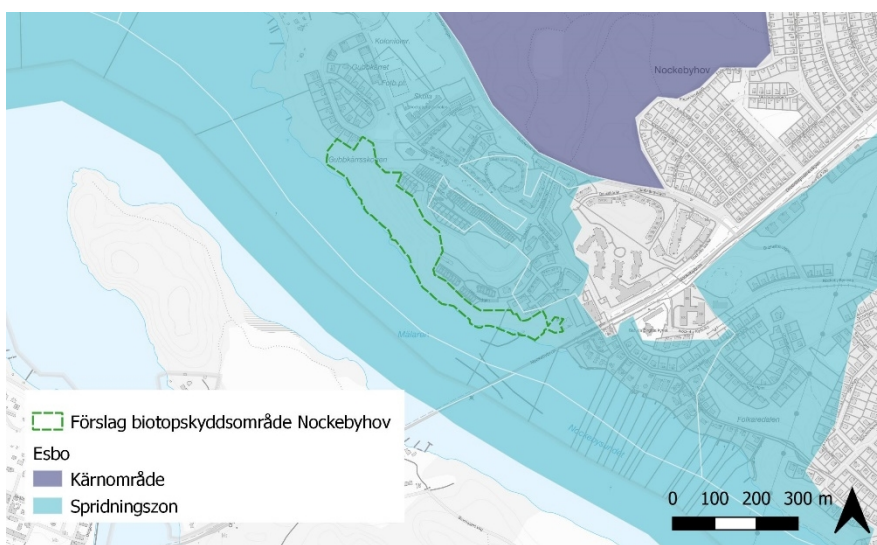
I östra delen finns ett flertal gamla ekar och i västra delen växer gamla tallar i en morän- och hållmarksmiljö. I östra delen av biotopskyddsområdet står två jätteekar varav den ena har en tydlig hålighet. I ekdatabasen från 2017 har hela området värdeklass 2. Det växer även lönn, björk, hägg, sälg, fågelbär, asp och hassel i slutningen. Nere vid strandkanten växer klibbal. I området finns död ved i form av stående högstubbar av alm, tall och björk och liggande stammar och grenar av olika dimension och träslag.

På sina ställen är buskskiktet tätt och består av arter som hägg, slån, hagtorn, skogstry och måbär blandat med sly av lönn, alm och ask. Eftersom marken till stora delar är beskuggad är fåltskiktet inte så välutvecklat. Under träden växer bl.a. nejlikrot. I ett öppnare parti nära stranden i västra delen av området växer blåsippa, gökärt, smultron, bergslok, stor blåklocka och tulkört. Inom området växer också en del trädgårdsrymlingar samt spärroxbär och snöbär.

En stor del av området utgörs av en sydvänd brant som sluttar ner mot Mälaren. Här finns både berg i dagen och lager av morän. En

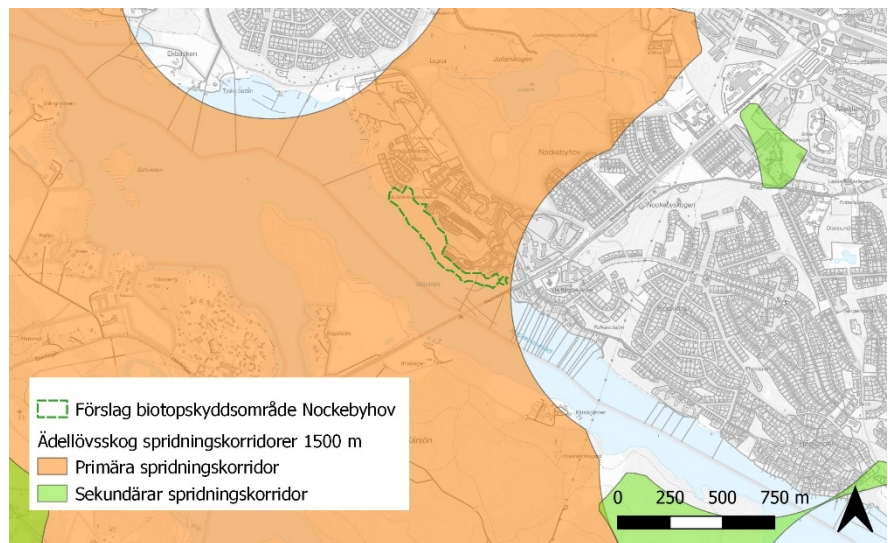
hel del block förekommer. Nedanför branten i den västra delen av området tränger grundvatten fram och bildar en yta med översilningsmark där vattnet sakta rör sig ner mot sjön. Strandzonen är relativt opåverkad med naturlig vegetation. Här finns goda förutsättningar för både fladdermöss och groddjur.

Området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur och ingår i en spridningszon bland Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO).

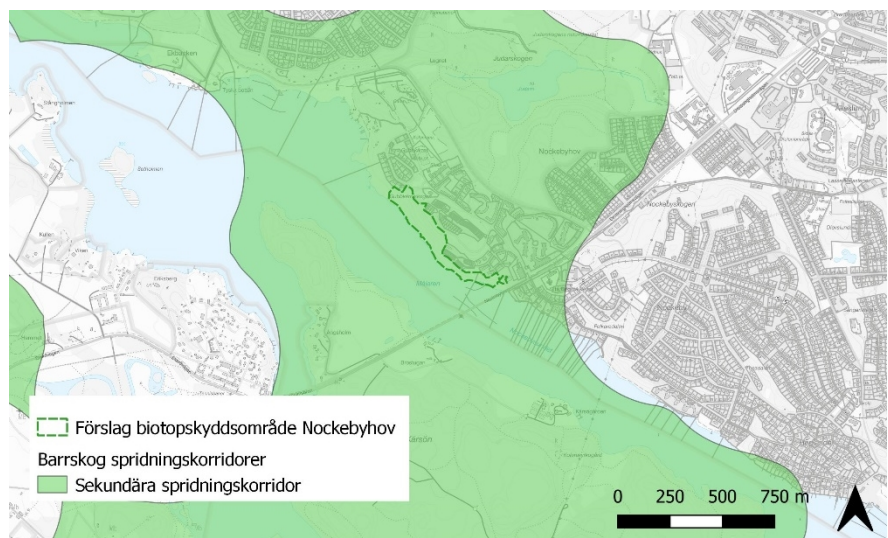

Figur 2. Nockebyhov har en viktig funktion i stadens blågröna infrastruktur och ingår i en spridningszon i Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO).

Området ingår även i två regionala värdenätverk. Området ligger i en primär spridningskorridor av det regionala värdenätverket för skalbaggar knuten till ädellövträd och ädellövskog samt i en sekundär spridningskorridor av det regionala värdenätverket för arter knuten till äldre barr- och blandskog. Området har även en viktig funktion för det kommunala barrskogs nätverket.

Figur 3. Nockebyhov ligger inom en regional spridningskorridor för ädellövträd och -skog.

Figur 4. Nockebyhov ligger inom en regional spridningskorridor för barr- och blandskog.

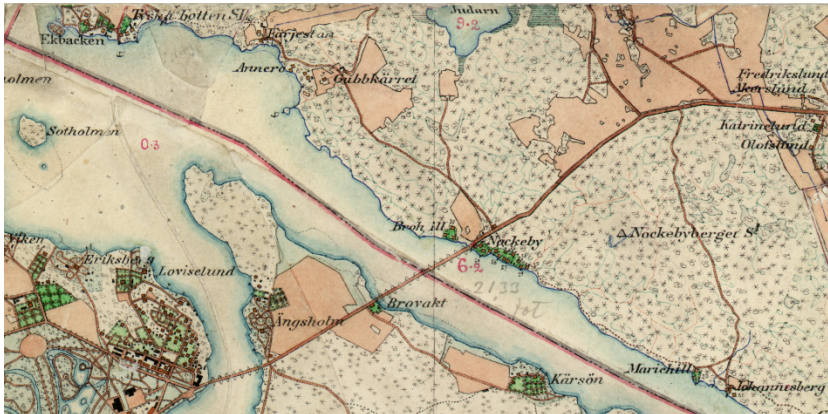
I strandzonen finns goda förutsättningar för förekomst av fladdermöss och potentiella fortplantningsmiljöer för padda. Även den omgivande varierade terrängen lämpar sig som livsmiljö för groddjur.

Historisk markanvändning, kulturhistoriska värden

Området ingick tidigare i egendomen Åkeshov. Stockholms stad inköpte Åkeshov 1904 och en stor del av nuvarande Nockebyhov överläts 1913 till Timmermansorden, som uppförde ett ålderdomshem på området. Stockholms stad köpte tillbaka större delen av Nockebyhov 1935 och började planera för exploatering med bostäder. Merparten av utbyggnaden skedde efter krigsslutet

och bebyggelsen anpassades efter den kuperade terrängen. Biotopskyddsområdet lämnades obebyggt och är nu en del av den kulturhistoriskt värdefulla miljön Nockebyhov. Området utgör idag en sammanhållen miljö och den sparade naturen och dess samspel med bebyggelsen är ett värdebärande karaktärsdrag för området.

I området finns inga registrerade fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar.

Figur 5. Utsnitt från häradsekonomska kartan från 1906 över biotopskyddsområdet och omgivningen. Kartan är hämtad ur Lantmäteriets historiska kartarkiv.

Rekreativa funktioner

Biotopskyddsområdet omfattar delar av Rimiparken och Gubbkärrskogen. Enligt parkplanen för Bromma utgör Rimiparken en kvarterspark med kvalitéer som grön oas, lekplats, naturlek, picknick/solbad, promenad, utsikt, skridsko, vattenkontakt och sitta i solen. Gubbkärrskogen definieras som strandpark med kvalitéer som grön oas, rofylldhet, utsikt, fiske, promenad, naturlek och picknick/solbad.

Enligt parkplanen ska Rimiparken bevaras som en inbjudande kvarterspark med en variation av aktiviteter för alla åldrar. Parkens gröna koppling till strandpromenaden västerut förstärks. Gubbkärrskogens öppna och varierande naturmark med strandpromenad, utsiktsplatser och vattenkontakt ska bevaras.

Figur 6. En strandpromenad löper genom förslaget biotopskyddsområde.

Anläggningar i området

Från vändplanen på Utflyktsvägen leder en asfalterad gångväg i kanten av området ner mot strandpromenaden och badklipporna längre västerut. Genom biotopskyddsområdet löper en delvis asfalterad delvis grusad gångväg med belysning som en del av strandpromenaden längs Mälaren. Längs promenaden finns några bänkar. Nere vid vattnet intill biotopskyddsområdet finns en brygga med plats för ett 30-tal småbåtar. Längs stranden finns två anlagda badplatser. Strax öster om biotopskyddsområdet ligger en lekpark som är del av Rimiparken. Nere vid stranden i västra delen av området finns en äldre betongkonstruktion.

Befintliga ledningar för både el och information är framförallt förlagda i gångvägarna. Vidare löper avlopps- och vattenledningar genom området.

Skötsel

För att områdets värden ska bevaras och utvecklas behövs skötsel främst i form av regelbunden röjning av uppkommande sly och gallring av träd som riskerar att beskugga de gamla ekarna och tallarna. Ekarna behöver mycket ljus för att må bra, kunna breda ut sina kronor och leva länge. Om trädens stammar blir solbelysta gynnas även många insekter och lavar som lever på träden.

Det är också viktigt att se till att det finns efterträdare till de gamla träden genom att främja även yngre ekar och tallar. Gallring och

röjning bör göras även kring de yngre ekarna i området. Eventuellt kan ung tall behöva planteras i området.

Det är viktigt att gamla träd vårdas och finns kvar genom hela sin livscykel. Död ved sparas i området. Träd som dör ska stå kvar som trädruiner eller högstubbar så länge de inte utgör risk för människor. Döda träd som fallit till marken eller behöver tas ner av säkerhetsskäl lämnas kvar i området, utan att blockera gångväg eller stigar. Grenar och ris kan läggas upp i högar som faunadepåer inom området. Träd som behöver gallras bort kan kapas till högstubbar. Om genar utgör risk för människor eller egendom kan säkerhetsbeskrivningar utföras.

Eftersom området är en bra lokal för födosökande fladdermöss bör belysning i området anpassas så att de inte störs. För att gynna fladdermössen kan fladdermusholkar sättas upp.

Gångvägar, sittplatser och andra anläggningar behöver skötas och underhållas. Genom att underhålla dessa målpunkter kan slitage i naturmarken minska genom att allmänheten nyttjar befintliga gångstråk, målpunkter och anläggningar.